

Izziv: debatni klub za participacijo v današnji civilizaciji

Challenge: Debate Club for Participation in Today's Civilisation

Urša Bajda

Izvleček

Hkrati ko ugotavljamo, da se vse teže znajdemo v kaosu spletnih informacij, priznavamo, da postaja med vsemi pismenostmi za funkcionalnega posameznika poglavitna informacijska pismenost. V prispevku je predstavljena debata kot metoda kritičnega mišljenja, opisan je potek slovenskih osnovnošolskih debatnih turnirjev ter dodanih nekaj smernic za kritično vrednotenje informacijskih virov, s pomočjo informacijske komunikacijske tehnologije dostopnih na svetovnem spletu. Predstavljeno je tudi izvajanje interesne dejavnosti debatni klub. Avtorica se opira na prednosti izvajanja debate v šolski knjižnici kot mestu nahajanja in tudi kritičnega vrednotenja informacijskih virov.

Ključne besede:

debatni klub, šolska knjižnica, kritično mišljenje, kritično vrednotenje, informacijska pismenost, svetovni splet

UDK 027.7/.8:373

Key words:

debate club, school library, critical thinking, critical evaluation, information literacy, the World Wide Web

Abstract

While realising that it is getting harder to find our bearings in the chaos of online information, we are simultaneously acknowledging that of all the types of literacy, information literacy is becoming the principal one for a functional individual. The paper presents the debate as a method of critical thinking, describes the course of Slovenian primary school debate tournaments, and adds a few guidelines for the critical evaluation of information sources, which are accessible on the World Wide Web through information and communication technology. It also presents the implementation of the extra-curricular activity of debate clubs. The author bases her argument on the advantages of carrying out a debate in the school library as the place in which information sources are located and critically evaluated.

V debatnem klubu lahko učenci postopno udejanjajo in usvajajo kritično mišljenje in vrednotenje kot najvišjo taksonomsko stopnjo znanja.

UVOD

Informacijsko pismena oseba zna kritično ovrednotiti in presoditi določen informacijski vir in informacijska pismenost predstavlja temelj raziskovanja oz. pristopa k določenemu problemu. Z aktualnimi problemskimi situacijami v družbi se soočajo tudi osnovnošolski debaterji na debatnih turnirjih.

Delo v šolski knjižnici zajema širok spekter delovanja znotraj vzgojne in izobraževalne vloge današnjega osnovnošolskega programa. V medpredmetni vlogi knjižničnega informacijskega znanja (KIZ), področja, ki ga s kurikulumom KIZ udejanja šolski knjižničar v vseh oddelkih od 1. do 9. razreda vsaj 4 učne ure letno, najdemo tudi usvajanje debatnih tehnik.

Prav v zadnjem vzgojno-izobraževalnem obdobju, morda celo prej, so določeni učenci že sposobni na izbrane problemske situacije gledati z različnih perspektiv, spreminjati lastna prepričanja na podlagi ugotovitev, dejstev in dokazov, zavzeti določeno stališče ter to stališče argumentirati. Prvi tovrstni poizkusi so bili v učni situaciji o pasteh svetovnega spleta. Učenci 7.–9. razreda so v skupinah prebirali resnične zgodbe o zlorabah na internetu, jih povzemali ter iskali rešitve, nato pa vrstnikom predstavljali svoje ugotovitve. Po analizi in refleksiji tovrstnih učnih situacij je bilo opaziti, da so bili učni cilji preseženi (seznanitev z nevarnostmi, ki prežijo na mladostnike, ko dostopajo na svetovni splet, iskanje rešitev, ki bi bile smiselne v ključni problemski situaciji – v povezavi z delom z besedilom (branje, razumevanje, preoblikovanje in uporaba), delo v skupini in timsko sodelovanje, predstavitev primera vrstnikom –, kratek govorni nastop, aktivno poslušanje). Presežek je bil viden v tem, da so bili učenci v razpravah razvneti in angažirani ter voljni nadaljevati. Opaziti je bilo, da želijo biti udeleženi.

Na drugi strani pa je med neformalnimi pogovori v učiteljskih krogih večkrat slišati, kako učenci radi med učnimi urami razpravljajo predvsem o temah, kjer to ne bi bilo potrebno, in so na splošno nagnjeni h kritiziranju ter negativni provokaciji, kar gre večkrat na račun porabe časa za obravnavo določene učne snovi.

Učenci torej radi razpravljajo, radi so slišani, radi razmišljajo o določenih problemskih vprašanjih in v skupini iščejo rešitve, željni so povratne informacije in odnosne komunikacije. Hkrati pa so manj pozorni pri poslušanju, smiselnem argumentiranju, pozitivni provokaciji (utemeljen dvom) in kritični rabi/uporabi informacij ter osnovnih retoričnih spretnostih.

Tako se mi je porodila ideja o debatnem klubu, kjer lahko učenci postopno udejanjajo in usvajajo kritično mišljenje in vrednotenje kot najvišjo taksonomsko stopnjo znanja, ter na šoli spodbujamo tako bralno kot informacijsko pismenost po načelih vseživljenjskega učenja.

Zdi se, da je pri mladostnikih kritično vrednotenje stranskega pomena, se pa mladii prepogosto zatekajo h kritiziranju, česar pa nikakor ne moremo enačiti s kritičnim mišljenjem.

Kritika oz. ocena je lahko tako negativna kot pozitivna, medtem ko je kritiziranje v SSKJ opredeljeno kot ugotavljanje in (javno) razlaganje negativne sestavine česa oz. negativno ocenjevanje nečesa.

Pogosto se zgodi, da se sodbe postavijo na temelju stališč, predsodkov ali mnenj posameznikov in se določenega problema ne loti z različnih vidikov – fasetno.

Tako šolski knjižničarji izpostavljam, da je informacijska pismenost poglavitna za aktivno delovanje funkcionalnega posameznika v družbi. Informacijsko pismena oseba zna kritično ovrednotiti in presoditi določen informacijski vir in predstavlja temelj raziskovanja oz. pristopa k določeni problemski situaciji.

Šolske knjižnice so hkrati tudi učilnice, v svetu jih poimenujejo tudi teaching libraries. Petrič (2008) se sprašuje, kako lahko določimo mejo tako široko zastavljenega termina, kot je informacijska pismenost (IP), in navaja predpostavke:

- IP je kompleks metodoloških sposobnosti za učinkovito uporabo informacij.
- IP vsebuje knjižnično vzgojo.
- IP vključuje poznavanje različnih informacijskih medijev.
- IP sicer zahteva znanje s področja računalništva.

Šolske knjižnice so, z izvajanjem pedagoških ur knjižničnega informacijskega znanja (KIZ), sestavni del IP, saj šolski knjižničarji kot učitelji pri učencih razvijajo metode, kako priti do pravih informacij, jih koristno uporabiti, in ne nazadnje, spodbujajo ustvarjalno mišljenje učencev.

Ker se šola vse bolj nagiba k pouku, povezanem z vsakodnevnim življenjem – učenje iz vsakodnevnih življenjskih situacij, je debata uspešna nadgradnja izvajanja ur KIZ-a.

DEBATNI KLUB

Z aktualnimi problemskimi situacijami v družbi se soočajo tudi osnovnošolski debaterji na debatnih turnirjih, ki jih na različnih izobraževalnih ravneh organizira Za in proti, zavod za kulturo dialoga (ZIP).

»Za in proti, zavod za kulturo dialoga je nevladna, neprofitna organizacija, katere primarna dejavnost je koordinacija debatnega programa v Sloveniji na osnovnošolski, srednješolski in univerzitetni ravni, izobraževanje o debati in kritičnem mišljenju, spodbujanje dialoga o aktualnih družbenih vprašanjih in razvijanje aktivnega državljanstva pri mladih.« (Skrt, Za in proti, 2014)

Za in proti (ZIP) je bil ustanovljen leta 1998 in združuje več kot 50 debatnih klubov, ki delujejo na osnovnošolski, srednješolski in univerzitetni ravni in v katerih je letno aktivno vključenih okoli 1000 mladih.

Vsako leto ZIP organizira več kot 150 različnih dogodkov za skoraj 5000 mladih.

Njihova glavna področja delovanja so (Skrt, 2014):

- *»... koordinacija dela debatnih klubov širom Slovenije na osnovnošolski, srednješolski in univerzitetni ravni;*
- *organizacija debatnih izobraževanj za mladinske delavce in delavke, nevladne organizacije, delavce in delavke v vzgoji in izobraževanju;*
- *organizacija delavnic retorike, javnega nastopanja in debate;*
- *organizacija nacionalnih in mednarodnih strokovnih posvetov o debati, argumentaciji in retoriki;*

- *organizacija javnih razprav in okroglih miz;*
- *organizacija regionalnih, nacionalnih in mednarodnih debatnih turnirjev;*
- *organizacija mednarodnih debatnih izmenjav;*
- *priprave in udeležba debaterjev/-k na debatnih tekmovanjih v tujini;*
- *organizacija zimskih in poletnih izobraževalnih programov za mlade – debatne šole, debatne akademije;*
- *razvijanje debatnih tehnik kot aktivnih metod poučevanja v šoli;*
- *založniška dejavnost;*
- *priprava in vodenje različnih nacionalnih in mednarodnih projektov, ki spodbujajo aktivno državljanstvo mladih;*
- *svetovanje, pomoč in izobraževanje debatnim programom v različnih državah po vsem svetu (Finska, Irak, Italija, Makedonija, Ruanda, Qatar, Venezuela ...)*«.

Debata razvija kritično mišljenje, argumentacijske sposobnosti, večine javnega nastopanja in je odlična metoda za pridobivanje znanja ter uči, kako najti rešitve za različne probleme sodobne družbe. Pri sodelovanju v debatnem klubu se mladi usposablajo tudi za timsko delo (Povzeto po Skrt, 2014).

Debata nedvomno vodi k informacijski pismenosti posameznika, saj razvija sposobnosti aktivnega raziskovanja, selekcioniranja, analizo in vrednotenje raznolikih informacij. V prvi vrsti pa je debata komunikacijski dogodek in služi kot metoda za prenos idej in argumentov ter spodbuja participacijo v današnji civilizaciji.

Debatni klub kot izbirni predmet

Med mentorji slovenskih osnovnošolskih debatnih klubov se je pred leti porodila ideja o debatnem klubu kot izbirnem predmetu. V letošnjem letu so pripravili še učni načrt, ki čaka na odobritev/potrditev s strani Ministrstva za izobraževanje in šport.

Lahko pa učenci, ki se odločijo, da bodo delovali v debatnem klubu, svoja znanja nadgradijo tudi z izbiro predmeta informacijsko opismenjevanje. Učenec si ta izbirni predmet lahko izbere v 9. razredu, saj predstavlja poglobljanje

Za in proti (ZIP) je bil ustanovljen leta 1998 in združuje več kot 50 debatnih klubov.

INFORMACIJSKO OPISMENJEVANJE (INO) - 1 ura/teden

Izbirni predmet INO je namenjen učencem 9. razreda z namenom olajšanja prehoda iz osnovne v srednjo šolo.

Učenci bodo LAHKO razvijali:

- ☞ Spretnosti za vseživljenjsko in samostojno učenje.
- ☞ Sposobnosti za branje, pisanje, poslušanje, govor in raziskovanje.
- ☞ Strategije za vrednotenje in ustvarjalno rabo ter predstavitev informacij.

IZDELEK: SEMINARSKA NALOGA po standardih ISO, ki veljajo tudi za izdelavo seminarских nalog v srednjih šolah.

- ☞ Razvijanje debatnih tehnik, sposobnost kritične distance in spreminjanje osebnih stališč.

UDELEŽBA NA DEBATNI DELAVNICI ALI TEKMI.

- ☞ Razumevanje spreminjanja znanja in tehnologije ter kritična raba medijev.

UDELEŽBA NA RAZNIH NATEČAJIH UPORABE IKT.

- ☞ Poznavanje kriterijev kritičnega vrednotenja in pomena avtorskih pravic.

Slika: Kritično razmišljanje

Vir: Spletna svetovalnica za starše. Dostopno na URL: <http://www.nezasvojen.si/vzgoja/nosečnost/spodbujanje-kriticnega-mislenja/>
Uporabljeno: 2012-02-28

Slika 1: Poster za pridobivanje učencev za izbirni predmet informacijsko opismenjevanje (Vir: lasten.)

in nadgradnjo ciljev ter vsebin knjižničnega informacijskega znanja, ki se izvaja v vseh razredih osnovne šole kot medpredmetna povezava.

Cilji predmeta informacijsko opismenjevanje so (povzeto po Sušec, 2001):

- razvijanje spretnosti za vseživljenjsko učenje in samostojno učenje,
- razvijanje sposobnosti za različno branje, za učinkovito reševanje problemov,
- razvijanje spretnosti, da znajo učenci opredeliti iskalne strategije,
- razumejo spreminjanje znanja in tehnologije ter kritično rabijo medije,
- poznajo bibliografske vire in razvijajo uporabo knjižnice tudi za kakovostno preživljanje prostega časa,
- pogovori o knjigah, knjižničnih zbirkah, tematske razstave gradiva,
- obiski drugih knjižnic: splošne, specialne, nacionalne knjižnice,
- učenec ne izkazuje svojega znanja le verbalno, ampak zlasti z različno samostojno narejenimi izdelki, npr. poročila, risbe, plakati, miselni vzorci, seminarske naloge, raziskovalne naloge, bibliografije.

*Zdenka Sušec (2001, str. 7) ugotavlja: »Učenci se tako učijo reševati probleme na vseh ravneh, od zavedanja problema do analiziranja informacijske potrebe, oblikovanja vprašanj, prek določitve lokacije informacij, uporabe, komuniciranja in vrednotenja. Izvajanje izbirnega predmeta se zato lahko prenese iz šolske knjižnice v druge specializirane informacijske in bibliotekarske centre s specializiranimi zbirkami podatkov, muzeje in arhive. Zaradi interdisciplinarne povezanosti s specializiranimi institucijami in zaradi poglobljenega pristopa so vsebine informacijskega opismenjevanja nepogrešljive pri raziskovalnem delu učencev, kjer je proces reševanja informacijskega problema odvisen od natančnosti postavitve iskalne zahteve v specialno izbranih zbirkah podatkov. *Informacijsko opismenjevanje zajema vse elemente informacijske pismenosti s poudarkom na uporabi specializiranih podatkovnih zbirk in z njihovo pomočjo dosegljivih informacij. Informacijska pismenost je sposobnost pridobiti, vrednotiti in uporabiti informacije iz različnih virov. Je razširjen koncept tradicionalne**

pismenosti, ker se veže na uporabo kateregakoli sistema znakov in vključuje razumevanje ter ustvarjalno rabo informacij, posredovanih tudi s sodobno tehnologijo, sodobnimi računalniškimi in komunikacijskimi viri.«

Izvajanje ur KIZ-a poteka v knjižnici in računalniški učilnici. Namenjen je temu, da se učenci naučijo samostojno iskati informacije iz časopisov, knjig, enciklopedij in z interneta ter nato te informacije smiselno uporabijo – tako se učijo procesa iskanja informacij, ki je vseživljenjska spretnost.

Učni sklopi pri izbirnem predmetu informacijsko opismenjevanje so: knjižnica kot informacijsko središče; periodika kot vir informacij; zbirke podatkov; lokacije informacij; informacijski viri pri projektnem in raziskovalnem delu (povzeto po Sušec, 2001). Ravno ta zadnji sklop je mogoče uporabiti za delo v debatnem klubu.

Informacijska pismenost je torej izraz za skuppek kompetenc oz. zmožnosti, ki posamezniku omogočajo prepoznati, kdaj informacije potrebuje, jih je sposoben poiskati – ve, kje jih iskati, jih kritično ovrednotiti ter jih učinkovito in pravilno uporabiti.

Debatni klub kot interesna dejavnost

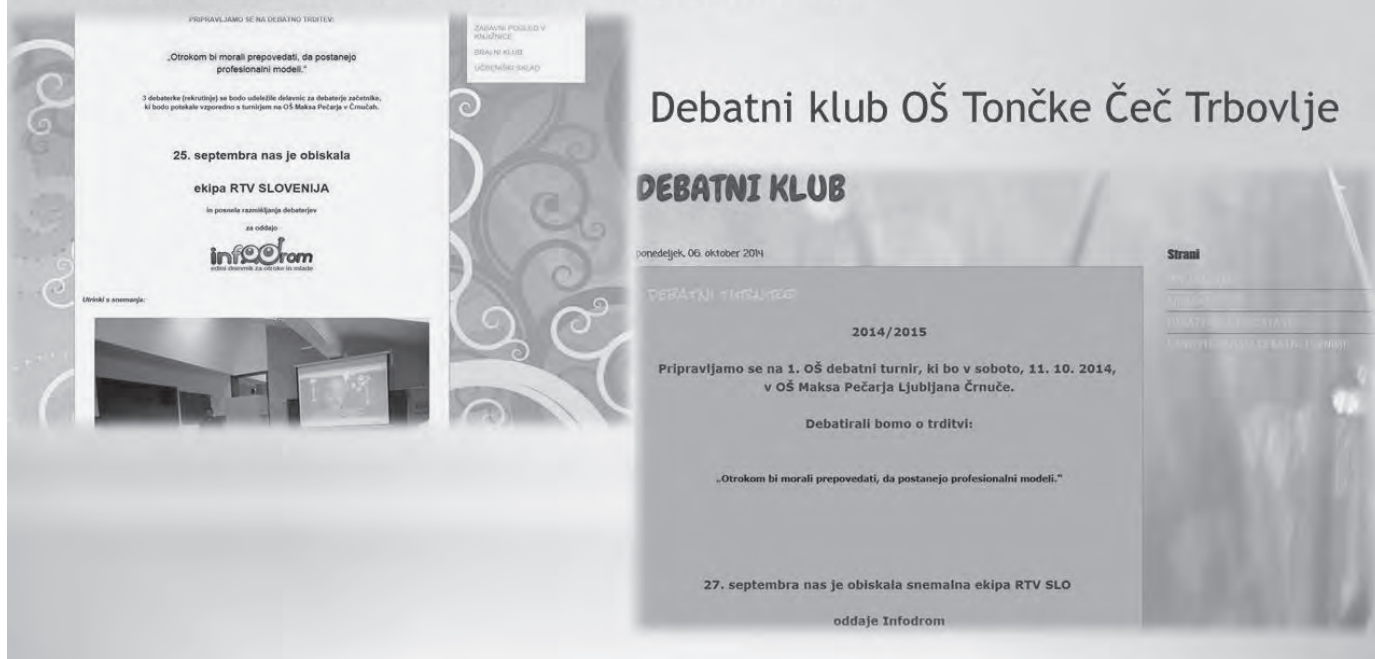
V večini primerov deluje debatni klub v osnovnih šolah kot interesna dejavnost (pogovorno »krožek«), kar je v praksi težje izvedljivo kot izbirni predmet, ki je v urniku. Interesne dejavnosti se namreč izvajajo po pouku in je precej težko najti termin, ki bi ustrezal vsem učencem debaterjem, ki prihajajo iz različnih razredov in oddelkov.

Debatni klub in delo z nadarjenimi učenci

Kjer šole vodijo poseben program za delo z identificiranimi nadarjenimi učenci (kar pomeni, da učitelji usmerjeno izvajajo dodatne dejavnosti za nadarjene učence), je tudi debatni klub lahko priložnost za nadgradnjo znanja teh učencev. V debatnem klubu lahko nadarjeni učenci, sicer velikokrat individualisti, pridobijo večšine timskega delovanja in ekipne odgovornosti. Navajajo se na kritično mišljenje, ki je kompleksen proces znotraj

SPLETNA DNEVNIKA: Debatni klub JZ OŠ Marjana Nemca Radeče

Slika 2: Javna promocija interesne dejavnosti debatni klub s spletnima dnevnikoma

posameznikove bralne pismenosti in vključuje (povzeto po Skrt, 2014):

- prepoznavanje mnenja drugih ljudi,
- vrednotenje dokazov,
- uteževanje argumentov,
- sposobnost brati med vrsticami,
- povzemanje teme,
- izpeljavo zaključkov,
- predstavitev svojega stališča.

OSNOVNOŠOLSKI DEBATNI TURNIRJI

Da se posamezni učenec umesti in se pomeri v svojih debaterskih sposobnostih z vrstniki, ZIP organizira debatne turnirje.

V slovenskem prostoru deluje približno 50 debatnih ekip v 20–25 debatnih klubih (en debatni klub na osnovno šolo).

Med šolskim letom, od oktobra do aprila, se na osnovni šoli ravni odvije šest debatnih turnirjev, od teh je en mednarodni (poteka v angleščini) in zadnji državni turnir, na kate-

rem lahko sodelujejo že uveljavljene debatne ekipe (z vsaj dvema nastopoma na predhodnih turnirjih v tekočem šolskem letu).

Debatni turnirji potekajo ob sobotah – ves dan v treh debatnih krogih, tako se vsaka ekipa najprej pomeri z naključnimi nasprotniki (tako za kot proti) ob določeni debatni trditvi – zanjo izvedo najmanj mesec pred turnirjem. Tretja tekma je “impromptu” – debatna trditev je znana na debatnem turnirju, eno uro pred debato, vsaka ekipa se pripravlja sama, brez pomoči mentorjev ali drugih ekip ali uporabe mobilnih naprav ter dostopanjem do svetovnega spleta. Po navadi so debatne trditve zanimive in pomembne za mlade v družbi. Trditev mora biti ubesedena tako, da omogoča argumente tako za kot proti, biti mora jasna in preprosta. Odvisno od trditve se lahko debatira o vrednotah, dejstvih ali najpogosteje o različnih politikah oz. strategijah. Debatna trditev mora biti vedno uravnotežena tako, da omogoča argumente za in proti. Ena stran tako predstavi argumente, ki trditev zagovar-

jajo, druga stran pa predstavlja argumente, ki trditev zavračajo ali/in zavračajo argumente zagovorniške strani. Vsaka stran predstavlja različne poglede, drugačne argumente in izhaja iz različnih predpostavk iz raziskovanj po različnih informacijskih virih.

Za debatiranje na osnovnošolski ravni se uporablja debatni format, ki je poimenovan po Karlu Popperju – znanstveniku in filozofu, ki je dokazoval, »... da bistvo znanstvene metode ni v tem, da bi za posamezno hipotezo neizpodbitno dokazali, da je resnična, ampak da poskušamo najti čim več dejanskih pojavov v naravi, ki bi hipotezo ovrgli. Več takšnih preizkusov prestane neka hipoteza, bolj ji lahko zaupamo.« (Dolenc, 2007)

Potek osnovnošolskega debatnega »dvoboja« ekip se v posameznih segmentih ujema z omenjeno Popperjevo dogmo. Struktura posameznega govora določenega govornika v ekipi je jasno začrtana tako za zagovorniško kot za nasprotno stran.

Zavračanje argumentov nasprotne strani, vzpostavitev tako imenovane točke spora, je jedro debate in brez tega bistva ne moremo govoriti o debati. Debaterji morajo zelo natančno analizirati argumente nasprotne strani:

- poiščejo napake v sklepanju,
- predstavljajo drugačne podpore, podatke ...,
- uporabljajo vse možne tehnike argumentacije in logike.

Skupina, ki trditev zagovarja, mora pripraviti argumente ZA, torej trditev potrjujejo. Pri oblikovanju govorov se struktura razlikuje pri trditvah vrednot in dejstev od trditev politik.

Vsaka ekipa mora ne samo zavriniti argumente nasprotne strani, ampak tudi popraviti škodo, ki jo je nasprotna ekipa storila z zavračanjem argumentov. To se stori tako, da zavrne zavračanje nasprotne ekipe, še dodatno razširi svoje argumente in predstavi nove dokaze v podkrepitev argumentov.

Argumente zagovorniške skupine predstavi prvi govorec in teh argumentov se morata držati tako drugi kot tretji govorec. Seveda pa so novi dokazi, podpore zaželeni skozi vso debato.

Pomembno je, da učenci, ko raziskujejo določeno tematiko – področje, ki se dotika debatne trditve, o kateri bodo debatirali na debatnem turnirju, kritično presodijo določen informacijski vir ter se določenega problema lotijo objektivno.

KRITIČNA PRESOJA INFORMACIJSKIH VIROV

Dejstvo je, da so informacije dosegljive na različnih mestih in v različnih oblikah in kot take dostopne v nefiltrirani obliki. Upravičeno se torej pojavljajo dvomi o njihovi verodostojnosti in zanesljivosti. V debatnem klubu v šolski knjižnici posvečamo posebno pozornost prav verodostojnosti informacijskih virov, ki jih učenci na debatnih turnirjih oblikujejo kot podpore izoblikovanemu argumentom.

Ko učenci izvedo določeno debatno trditev, sledi raziskovanje v debatni trditvi postavljene problemske situacije.

Prvo, kar učenci storijo, je, da v spletni brskalnik vtipekajo ključne besede, nato pa začnejo prebirati najdene informacijske vire, ki jih selekcionirajo glede na relevantnost in takoj nato na njim razumljive in tiste, ki to niso. Naslednji korak je iskanje gradiva v knjižnici – tako v knjigah in revijah kot tudi v različnih drugih podatkovnih bazah.

V skladu z avtorskim pravom je nujno tudi navajanje avtorstva in da debaterji znajo citirati – navesti vir, kjer so črpali podatke, našli določeno teorijo, statistiko, raziskavo ... – enako, kot morajo to storiti, kadar navajajo vire za govorne nastope ali pisne seminarske naloge.

Raziskovanje informacijskih virov in priprava argumentov ter podpornega gradiva – vrednotenje informacij zahteva nekaj spretnosti:

- kritično razmišljanje,
- sposobnost hitrega pregledovanja vsebin,
- sposobnost ločevanja nepomembnih informacij,
- obvladovanje osnov digitalne/računalniške pismenosti,
- poglobljeno preučevanje informacij ter občutek za presojanje.

Zavračanje argumentov nasprotne strani, vzpostavitev tako imenovane točke spora, je jedro debate in brez tega bistva ne moremo govoriti o debati.

Smernice za vrednotenje spletnih strani

Veščine iskanja informacij na spletnih straneh okrepimo veliko laže, če upoštevamo nekatere osnove za vrednotenje določene spletne strani. V ta namen so bile med učnim procesom (izvajanje ur KIZ-a) in ob upoštevanju dostopnih nasvetov oblikovane preproste smernice s kratkimi in jasnimi navodili, ki lahko učencu pomagajo pri raziskovanju:

KREDIBILNOST: preverite URL-naslov (avtorstvo – avtor/urednik je navadno omenjen med `http://` in prvim `/`; s tem se informirate o identiteti strežnika in avtorju spletne strani), pozornost na domene `.com`, `.net`, `.org`, `gov.si`, `.edu`, `.eu`.

AKTUALNOST: časovna veljavnost (datumi) – preverite zadnje objave na spletni strani. Večina spletnih strani prikazuje zadnje posodobitve na dnu strani.

KAKOVOST VSEBINE:

- Viri informacij – dokumentirani (poseben razdelek v meniju, opombe, povezave). Če naletite na povezave, preverite, ali delujejo in ali so za vas veljavne/ustrezne/relevantne.
- Organizacija informacij – tukaj bodite še posebej pazljivi na logično strukturo besedila.
- Uporaba pravil slovnice in pravopisa, brez pravopisnih napak – to je bolj ali manj samoumevno.
- Grafična oblika in multimedija – bodite pazljivi, da vizualna podoba ustreza vsebini spletnega mesta.

MNENJA DRUGIH UPORABNIKOV:

- Povezave na spletni strani – preverite spletne strani (mnenja in teža komentarjev o spletni strani).
- Imeniki – priporočljiva je umeščenost spletnih strani v specializiranih imenikih.
- Avtor – preverite tudi informacije o avtorju. Vnesite njegovo/njeno ime v Googlov iskalnik in preverite identiteto ter mnenja drugih.

Še zadnje misli pred odločitvijo za določeno spletno stran: obravnavajte spletno besedilo tako, kot obravnavate tiskano besedilo. Pri kritiki ne bodite preblagi in ne prezahtevni.

Preverite namen spletne strani oz. avtorja – obveščanje, navajanje podatkov, pojasnjevanje, prepričevanje, prodaja, širitev informacij, razkrivanje. Preglejte značaj besedila – ta je lahko duhovit, ironičen, grozljiv, satiričen ... Značaj besedila je lahko tudi sumljiv – lahko manipulira z bralcem na podzavestni ravni.

Tovrstne veščine učenci pridobijo z izkušnjami. V fazi raziskovanja se mora pojaviti utemeljen dvom, saj spletna stran lahko:

- vsebuje netočne podatke, brez dokazov;
- vsebuje prikazana dejstva, ki podpirajo le avtorjeve argumente;
- temelji na napačnih predpostavkah, osebnih stališčih ali stereotipih;
- vsebuje prestare podatke;
- zajema dela avtorjev – nestrokovnjakov (Povzeto po Petrič, 2008).

EMPATIČNI, SUBJEKTIVNI ZAKLJUČEK S SAMOREFLEKSIVNO MISLIJO

Po dostopnih podatkih (do šolskega leta 2013/2014) šolski knjižničarji niso sodelovali na debatnih turnirjih, zato podatkov o delovanju debatnih klubov v slovenskih šolskih knjižnicah nisem zasledila, razen dveh, kjer sem sama mentorica: na OŠ Tončke Čeč Trbovlje in JZ OŠ Marjana Nemca Radeče.

Osebnostno mi je bil debatni klub v prvi vrsti nov izziv, poučevanje na drugačen način in v tem še globlje zaznavam pomen vseživljenjskega učenja.

V treh letih delovanja debatnih klubov na obeh šolah ves čas obnavljam in nadgrajujem lastno znanje ter tako doživljam samoaktualizacijo, kar je po Maslowovi hierarhiji potreb najtežje doseči.

Osebni entuziazem skušam prenašati na debaterke in debaterje ter z vsebinami dodajati vrednost tradicionalnim vrednotam, ki jih nekateri v današnji civilizaciji pojmujejo kot preživete ali zastarele. To je tudi razlog, da o svojem delovanju objavljam prispevke, sodelujem na razpravah, konferencah in kongresih na vseh razpoložljivih nivojih. ●

Viri

- Bajda, U. (2014). Debata in informacijska pismenost ali Debatni klub v šolski knjižnici. Konferenca o debati v debatnem klubu, pri pouku, aktivnem državljanstvu in vzgoji za demokracijo (14. junij 2014, Celje) Projekt „Misli in govoriti boljši svet“, program Mladi v akciji. (V tisku.)
- Bajda, U. (2014). Raba informacijske komunikacijske tehnologije pri debatnem klubu v šolski knjižnici. Mednarodna multikonferenca Informacijska družba (17; 2014; Ljubljana). Vzgoja in izobraževanje v informacijski družbi [Elektronski vir]: zbornik referatov = Education in information society : conference proceedings / 17. mednarodna multikonferenca Informacijska družba – IS 2014, 10. oktober 2014 = 17th International Multiconference Information Society – IS 2014, 10th October 2014, Ljubljana, Slovenia. Str. 24–31.
- Dolenc, B. (2007). Kako je filozof pomagal znanstveniku do Nobelove nagrade. Pridobljeno 16. 10. 2014 s spletne strani: <http://www.kvarkadabra.net/article.php/Eccles-in-Poppe>.
- Petrič, K. (2008). Informacijska pismenost. (Sestavek nastal 2000, obnovitev strani 2008). Pridobljeno 26. 6. 2014 s spletne strani: <http://udleksikon.beepworld.de/informacijskapismeno.htm>.
- Skr, B. in Zavod Za in proti (2014). Pridobljeno 26. 6. 2014 s spletne strani: <http://www.zainproti.com/web/>.
- Sušec, Z. (2001). Učni načrt. Izbirni predmet: program osnovnošolskega izobraževanja. Informacijsko opismenjevanje. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo. 16 str.

URŠA BAJDA, šolska knjižničarka na dveh osnovnih šolah: OŠ Tončke Čeč Trbovlje in JZ OŠ Marjana Nemca Radeče.

Naslov: OŠ Tončke Čeč Trbovlje, Keršičeva cesta 50, 1420 Trbovlje; JZ OŠ Marjana Nemca Radeče, Šolska pot 5, 1433 Radeče

E-naslov: ursa.bajda@guest.arnes.si